

Lisätiedot:

hyvinvointipäällikkö Laura Salomaa, puh. 040 194 8508

vapaa-aikapäällikkö Roger Renman, puh. 050 411 6382

sivistys- ja hyvinvointitoimenjohtaja Mikael Flemmich, puh. 040 733 0264

etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Strategia- ja talousarviokytentä

[Kauniaisten kaupunkistrategian 2026](#) strategisena välituloksena 1.4 on, että sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan tilojen vuokrausperiaatteet on päivitetty ja tilojen käyttöä yhdistyksille arvioitu kokonaisuutena uudelleen. Talousarviossa 2026 tavoitetasoksi on asetettu sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan tilojen vuokrausperiaatteiden päivittäminen vuoden 2026 aikana.

Vuokrausperiaatteiden uudistamista on valmisteltu vaiheittain. [Hyvinvointi- ja vapaa-aikavaliokunta hyväksyi 26.11.2025 § 63](#) sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan maksu- ja vuokrahinnaston pääosin 1.8.2026 alkaen. Päätöksen yhteydessä todettiin, että tilojen maksuton käyttö ja alennusryhmien määrittely käsitellään erikseen vuokrausperiaatteiden yhteydessä.

Voimassa olevissa, [hyvinvointi- ja vapaa-aikavaliokunnan 4.2.2026](#) hyväksymissä vuokrausperiaatteissa tilojen käytölle on määriteltä perushinta ja 50 prosentin alennusryhmä. Lisäksi valiokunta voi määritellä tiloja, jotka eivät kuulu yleiseen hinnoitteluun, sekä päättää maksuttomasta käytöstä toimintakausittain talousarvion puitteissa. Maksuton käyttö on määriteltä erikseen ajalle 1.8.2026–31.7.2027.

Tilojen käytön kokonaisarviointi liittyy myös kaupungin laajempaan tavoitteeseen tehostaa tilankäyttöä ja vähentää kaupungin kiinteistökantaa. Kaupungin strategisena tavoitteena on vähentää kaupungin omistamien kiinteistöjen kerrosalaa vähintään 10 prosenttia vuoden 2023 tasosta ja nostaa jäljelle jäävien tilojen käyttöastetta. Vuoden 2026 talousarvion mukaisesti kaupungin kiinteistöjen käyttöasteet kartoitetaan vuoden 2026 aikana. Ennen kiinteistöistä luopumista selvitetään lisäksi niissä toimivien tahojen tai toimintojen vaihtoehtoiset tilaratkaisut.

Nyt tehtävällä kokonaisarvioinnilla toteutetaan strategisen välituloksen toista osaa eli arvioidaan yhdistysten ja muiden ulkopuolisten toimijoiden tilankäyttöä kokonaisuutena. Tarkoituksena on muodostaa yhteinen nykytilakuva siitä, millä perusteilla kaupungin tiloja luovutetaan ulkopuolisten toimijoiden käyttöön, miten hyväksytyjä periaatteita käytännössä sovelletaan ja millaisia taloudellisia vaikutuksia järjestelyihin liittyy.

Kaupungin tilankäytön kokonaisuuteen kuuluvat ulkopuolisten toimijoiden käytön lisäksi kaupungin omien toimintojen tilatarpeet ja sijoittuminen. Nyt tehtävä tarkastelu rajautuu strategisen välituloksen mukaisesti yhdistysten ja muiden ulkopuolisten toimijoiden tilankäyttöön. Jatkossa tarkastelua on perusteltua kytkeä kaupungin kiinteistökannan ja käyttöasteiden kokonaisarviointiin siten,

että myös kaupungin omien toimintojen sijoittumista, tilatarpeita ja tilankäytön tehokkuutta tarkastellaan osana kaupungin tilakokonaisuutta.

Nykytila ja arvioinnin lähtökohdat

Toimialalla on kartoitettu tiloja käyttävät yhdistykset ja muut ulkopuoliset toimijat sekä käytössä olevat tilat, käytön määrä ja luonne, perittävät maksut, maksuttomuuden tai alennetun käytön perusteet sekä käyttöön liittyvät päätökset ja sopimukset. Kartoitusta täydennetään tiedoilla tilojen kustannuksista, käyttöedun laskennallisesta arvosta ja toimijoille myönnettävästä muusta kaupungin taloudellisesta tuesta.

Kartoituksen perusteella tilojen käyttöehdoissa on merkittäviä eroja. Osa toimijoista maksaa hinnaston mukaisen hinnan tai alennetun hinnan, kun taas osa käyttää kaupungin tiloja maksutta. Maksuttomuuden perusteet ovat muodostuneet eri aikoina tehtyjen päätösten, sopimusten ja käytäntöjen perusteella. Osassa järjestelyistä ajantasaista päätös- tai sopimusperustaa ei ole valmistelussa pystytty tunnistamaan.

Villa Junghansin päätöshistoria havainnollistaa käytäntöjen kerrostumista. Kaupunginhallitus hyväksyi 20.5.1987 § 270 Junghansin käyttösäännöt kokeiluluontoisina vuoden 1987 loppuun. Käyttösääntöjen mukaan eläkeläisjärjestöt ja kaupungin toimielimet saivat käyttää tiloja korvauksetta. Hyvinvointivaliokunnan vuoden 2023 valmisteluasiakirjan mukaan kulttuuri- ja vapaa-aikavaliokunta vahvisti vuonna 2022 tämän vuoden 1987 päätöksen ja laajensi maksutonta käyttöä. Vuoden 2023 valmistelussa todettiin yleisemminkin, että tilojen maksuttomasta käytöstä oli muodostunut ajan myötä laaja kirjo erilaisia käytäntöjä.

Junghansia on kuvattu paikallisten yhdistysten taloksi ja kokoontumispaikaksi, mutta kaikki yhdistykset eivät ole olleet hinnoittelun suhteen samassa asemassa. Historiallisista päätöksistä ei kaikilta osin ilmene yhteistä kriteeristöä sille, miksi yhden yhdistyksen käyttö on maksutonta ja toisen maksullista. Vuonna 2026 hyväksytyt periaatteet muodostavat nykyiselle maksuttomalle käytölle päätösperustan kuluvaan toimintakauteksi, mutta kokonaisarvioinnissa on edelleen tarpeen tarkastella maksuttomuuden perusteita ja niiden johdonmukaista soveltamista.

Oikeudellinen ja hallinnollinen lähtökohta

Erilaiset käyttöehdot eivät sellaisenaan ole ongelmallisia. Kaupunki voi tukea yleishyödyllistä toimintaa esimerkiksi mahdollistamalla maksuttoman tai alennetun tilankäytön. Hallintolain 6 §:n mukaisesti vertailukelpoisessa asemassa olevien toimijoiden erilaiselle kohtelulle tulee kuitenkin olla hyväksyttävät ja objektiivisesti perusteltavissa olevat syyt, ja periaatteita tulee soveltaa johdonmukaisesti.

Yleishyödyllisen toiminnan tukemisesta on erotettava tilojen käyttäminen taloudelliseen toimintaan kilpailutilanteessa markkinoilla. Taloudellista toimintaa harjoittavien toimijoiden käyttöjärjestelyjen oikeudellinen peruste ja hinnoittelu on tämän vuoksi arvioitava erikseen sekä tarvittaessa huomioitava markkinaehtoisuutta, kilpailuneutraalisuutta ja valtiontukea koskevat vaatimukset.

Maksuton käyttö ei myöskään ole kaupungille kustannuksetonta. Toimiala vastaa hallinnoimiensa tilojen sisäisistä vuokrista myös silloin, kun ulkopuoliselta

käyttäjältä ei peritä maksua. Tilan sisäinen vuokra kuvaa kaupungille tilasta aiheutuvaa kustannusta, mutta sitä ei sellaisenaan voida pitää yksittäiselle käyttäjälle myönnetyn tuen arvona. Käyttöedun laskennallista arvoa voidaan arvioida käytössä olevan tilan, käytön määrän ja vastaavan hinnaston mukaisen hinnan perusteella. Jatkossa tilankäytön kautta muodostuvaa etua on tarpeen tarkastella yhdessä toimijalle myönnettävän muun kaupungin tuen kanssa.

Tilojen ulkopuolista käyttöä tarkastellaan myös suhteessa kaupungin omiin tilatarpeisiin ja tilojen käyttöasteeseen. Vuoden 2026 Villa Apollo -pilotissa kaupungin tyhjiillään ollut tila on otettu määräaikaaisesti hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä tukevaan käyttöön odottamaan pysyvää käyttöratkaisua. Pilotista saadaan kokemuksia tyhjien ja vajaakäyttöisten tilojen hyödyntämisestä sekä kaupungin oman ja ulkopuolisen käytön yhteensovittamisesta.

Kokonaisarviointi ja jatkotoimenpiteet

Kartoituksen perusteella nykyistä maksulliseen, alennettuun ja erikseen päätettävään maksuttomaan käyttöön perustuvaa rakennetta on tarpeen selkeyttää. Erityisesti maksuttoman käytön perusteet, yhteistyökumppanuuden kriteerit, käyttömäärien rajaukset sekä pitkäaikaisesti toimijoiden käytössä olevien tilojen hinnoittelu edellyttävät yhtenäisiä periaatteita.

Jatkovalmistelussa arvioidaan keinoja kehittää kaupungin tilojen ulkopuolisen käytön hinnoittelua nykyistä yhdenmukaisemmaksi ja kustannustietoisemmaksi. Tavoitteena ei ole rinnastaa yleishyödyllistä yhdistystoimintaa kaupalliseen toimintaan, vaan muodostaa nykyistä yhtenäisemmät periaatteet tilojen käytölle, vähentää kokonaan maksuttomaan käyttöön liittyviä rajanvetoja sekä huomioida nykyistä paremmin tilankäytön taloudellinen merkitys.

Kokonaan maksuton käyttö olisi lähtökohtaisen maksullisuuden poikkeus, jolle määritellään selkeät perusteet.

Hinnoittelussa on tarpeen huomioida käytön luonne. Satunnaista tai säännöllistä yleishyödyllistä toimintaa, pitkäaikaisesti toimijan hallinnassa olevia toimisto-, varasto-, pukuhuone- ja muita tiloja sekä taloudellista toimintaa ei ole tarkoituksenmukaista käsitellä samalla tavalla. Erityisesti pitkäaikaisessa tai yksinomaisessa käytössä olevien tilojen käyttöä tulee arvioida suhteessa käytön laajuuteen ja jatkuvuuteen, tilan kustannuksiin, kaupungin omaan tilatarpeeseen ja tilan vaihtoehtoiseen käyttöön.

Vuoden 2027 aikana:

- saatetaan nykyisten käyttöjärjestelyjen kartoitus loppuun ja tarkistetaan erityisesti maksuttomien, alennettujen ja pitkäaikaisten käyttöoikeuksien päätös- ja sopimusperusteet;
- valmistellaan erilliset hinnoittelu- ja sopimusperiaatteet pitkäaikaisesti toimijoiden käytössä oleville toimisto-, varasto-, pukuhuone- ja muille vastaaville tiloille;
- valmistellaan erilliset hinnoitteluperusteet pitkäaikaisesti toimijoiden käytössä oleville toimisto-, varasto-, pukuhuone- ja muille vastaaville tiloille sekä väestönsuojina toimivien tilojen osalta yhtenäiset sopimusehdot tilojen tyhjentämisestä ja käyttäjien tyhjennyssuunnitelmista;

- tarkistetaan yritysten ja muiden taloudellista toimintaa harjoittavien toimijoiden käyttöjärjestelyjen päätös- ja sopimusperusta sekä hinnoittelu; sekä
- arvioidaan nykyiset maksuttomat ja alennetut käyttöjärjestelyt valmisteltavia yhteisiä kriteereitä vasten.

Vuoden 2028 maksu- ja vuokrahinnaston yhteydessä päätettäväksi tuodaan uusi käyttömaksu ja sen soveltamisperusteet sekä maksuttoman käytön perusteet. Samalla määritellään uuden hinnoittelumallin voimaantulo.

Tilankäytön taloudellista merkitystä tehdään nykyistä näkyvämmäksi osana talouden seurantaa. Maksuttoman, käyttömaksulla tapahtuvan ja alennetun käytön määrää ja laskennallista arvoa tarkastellaan yhdessä toimijoille myönnettävien avustusten ja muun kaupungin tuen kanssa.

Tilankäytön tarkastelua jatketaan samalla osana kaupungin tilojen käyttöasteen ja kiinteistökannan kehittämistä. Ulkopuolisten toimijoiden käyttöä arvioidaan suhteessa kaupungin omiin tilatarpeisiin, tilojen käyttöasteeseen ja vaihtoehtoiseen käyttöön. Villa Apollo -pilotista saatavia kokemuksia hyödynnetään erityisesti arvioitaessa tyhjien ja vajaakäyttöisten tilojen väliaikaista ja yhteisöllistä käyttöä.

Sivistys- ja hyvinvointitoimenjohtaja Mikael Flemmich:

Hyvinvointi- ja vapaa-aikavaliokunta päättää

1. merkitä tiedoksi sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan tilojen yhdistys- ja muun ulkopuolisen käytön kokonaisarvioinnin;
2. hyväksyä jatkovalmistelun lähtökohdaksi, että kaupungin tilojen ulkopuolisen käytön hinnoittelua kehitetään nykyistä yhdenmukaisemmaksi ja kustannustietoisemmaksi sekä arvioidaan hinnoittelun taloudellisia vaikutuksia ja kehittämismahdollisuuksia;
3. edellyttää, että vuoden 2027 aikana valmistellaan käyttömaksun, alennetun hinnan ja perushinnan soveltamisperusteet, kokonaan maksuttoman käytön perusteet sekä pitkäaikaisesti toimijoiden käytössä olevien tilojen hinnoitteluperusteet;
4. edellyttää, että nykyiset maksuttomat ja alennetut käyttöjärjestelyt sekä taloudellista toimintaa harjoittavien toimijoiden käyttöjärjestelyt tarkistetaan vuoden 2027 aikana; sekä
5. edellyttää, että uusi käyttömaksu ja muut tarvittavat hinnoittelumuutokset tuodaan valiokunnan päätettäväksi vuoden 2028 maksu- ja vuokrahinnaston valmistelun yhteydessä.

.....

4.1

Varapuheenjohtaja Patrick Nysten esitti jäsenten Virva Wahlstedt ja Ann-Charlotte Schalin kannattamana seuraavan evästyksen antamista asian jatkovalmistelua varten:

”Jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon kaupungin tilojen tehokas ja tarkoituksenmukainen käyttö, todelliset kustannukset sekä käyttäjien

tasapuolinen kohtelu. Erityisesti jäähallin ja palloiluhallin osalta tulee erottaa väestönsuojista aiheutuvat kustannukset liikuntatoiminnan kustannuksista.

Väestönsuojien rakentamisesta, ylläpidosta ja käyttövalmiudesta aiheutuvat kustannukset ovat olemassa riippumatta siitä, harjoitetaanko tiloissa liikuntatoimintaa vai ei. Näitä kustannuksia ei tule siirtää urheiluseurojen tai muiden tilojen käyttäjien maksettaviksi, vaan ne tulee käsitellä erillisinä väestönsuojelun kustannuksina.

Maksuttoman käytön tulee olla jatkossakin mahdollista silloin, kun tiloille ei ole todellista vuokrauskysyntää eikä käytöstä aiheudu kaupungille merkittäviä lisäkustannuksia. Esimerkiksi yhdistysten käytössä oleville toimisto- ja varastotiloille ei välttämättä ole vaihtoehtoja käyttöä, kun taas Villa Junghansin tiloille saattaa olla myös muuta vuokrauskysyntää. Lisäksi kaupungin tulisi aktiivisesti auttaa yhdistyksiä löytämään toimintaansa sopivia tiloja. Yhdistyksille voitaisiin esimerkiksi tarjota koulujen ruokasaleja, kotitalousluokkia ja muita kouluajan ulkopuolella vajaan käytössä olevia tiloja. Näiden tilojen käyttömahdollisuudet tulisi selvittää.”

Valiokunta oli esityksestä yksimielinen.

4.2

Jäsen Ville Wallasvaara esitti jäsenten Virva Wahlstedt ja Matti Kauppila kannattamana seuraavan evästyksen antamista asian jatkovalmistelua varten:

”Hinnoittelumallin valmistelussa arvioidaan vaikutukset tilojen käyttöasteeseen sekä lasten ja nuorten harrastustoimintaan, ja yhdistyksiä kuullaan ennen hinnoittelupäätöstä.”

Valiokunta oli esityksestä yksimielinen.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Valiokunta antoi seuraavat evästykset:

- Jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon kaupungin tilojen tehokas ja tarkoituksenmukainen käyttö, todelliset kustannukset sekä käyttäjien tasapuolinen kohtelu. Erityisesti jäähallin ja palloiluhallin osalta tulee erottaa väestönsuojista aiheutuvat kustannukset liikuntatoiminnan kustannuksista.

Väestönsuojien rakentamisesta, ylläpidosta ja käyttövalmiudesta aiheutuvat kustannukset ovat olemassa riippumatta siitä, harjoitetaanko tiloissa liikuntatoimintaa vai ei. Näitä kustannuksia ei tule siirtää urheiluseurojen tai muiden tilojen käyttäjien maksettaviksi, vaan ne tulee käsitellä erillisinä väestönsuojelun kustannuksina.

Maksuttoman käytön tulee olla jatkossakin mahdollista silloin, kun tiloille ei ole todellista vuokrauskysyntää eikä käytöstä aiheudu kaupungille merkittäviä lisäkustannuksia. Esimerkiksi yhdistysten käytössä oleville toimisto- ja varastotiloille ei välttämättä ole vaihtoehtoja käyttöä, kun taas Villa Junghansin tiloille saattaa olla myös muuta vuokrauskysyntää. Lisäksi kaupungin tulisi aktiivisesti auttaa yhdistyksiä löytämään toimintaansa sopivia tiloja. Yhdistyksille voitaisiin esimerkiksi tarjota koulujen ruokasaleja,

kotitalousluokkia ja muita kouluajan ulkopuolella vajaakäytössä olevia tiloja. Näiden tilojen käyttömahdollisuudet tulisi selvittää.

- Hinnoittelumallin valmistelussa arvioidaan vaikutukset tilojen käyttöasteeseen sekä lasten ja nuorten harrastustoimintaan, ja yhdistyksiä kuullaan ennen hinnoittelupäätöstä.

Oheismateriaali:

Sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan tilojen yhdistys- ja muun ulkopuolisen käytön kokonaisarviointi